

**Geen pleisters
(meer) plakken**

**Maar het bloeden
stelpen**

gbt gemeente
belangen
twenterand

**Algemene Beschouwingen
BEGROTING 2021**

Voorzitter, geacht college, leden van de raad,

‘Geen pleisters (meer) plakken, maar het bloeden stelpen’ is de titel van deze algemene beschouwingen. Wij zien namelijk nog steeds dat dit college structurele lasten die in het verleden incidenteel zijn gedekt, nu alsnog structureel verwerkt. Dat is nu even slikken, maar voor later is dit echt beter. Wat dat betreft onze complimenten aan het college, die hiermee veel verder kijkt dan één of twee raadsperiodes.

De provincie Overijssel heeft het al nadrukkelijk geadviseerd in de ‘Financiële scan gemeente Twenterand’, die wij ontvingen net na de laatste gemeenteraadsverkiezingen: structurele lasten structureel dekken. Anders gaat de omvang van onze reserves nog verder achteruit met als gevolg dat we (eenmalige) financiële tegenvallers steeds moeilijker kunnen opvangen. We hoeven hierbij maar te verwijzen naar de jaarrekening 2019.

Telden wij in 2020 een totaalbedrag van 1,3 miljoen euro aan de inhaalslagen, niet doorgevoerde indexeringen en zorg- en hulpkosten. Na deze begrotingscijfers komt het totaal op 2,5 miljoen euro. Dan hebben we het nog niet over de kapitaallasten van bijvoorbeeld de zwembaden en kunstgrasvelden à 0,5 miljoen euro, nu wel annuïtair in de begroting verwerkt. Het niet structureel verwerken van structurele lasten is vaak het resultaat van besluiteloosheid. Wat volgt: doorschuiven. En we weten dat gevolgen van besluiteloosheid een enorme impact kunnen hebben. Wie geen keuzes maakt, maakt immers ook keuzes.

“Hoewel er sprake is van voldoende weerstandsvermogen moet de algemene reserve, gelet op de berekende omvang van de risico’s, hiervoor volledig worden ingezet waardoor er geen ruimte is om deze voor andere doelen in te zetten”

- Provincie Overijssel in 2018 -

Vanaf 2015 kregen gemeenten de taken jeugdzorg, zorg aan langdurig zieken en ouderen overgeheveld, met minder geld. Na 4 jaar is te zien wat dit doet met de reserves en het weerstandsvermogen(ratio) van de bijv. gemeente Twenterand.

Het is niet voor niets dat wij onder een vergrootglas liggen bij onze toezichthouder. Zo is er in de periode 2015-2018 bijna 9 miljoen uit reserves gehaald om de tekorten in het Sociale Domein te dekken. Onze positie had er nog slechter voorgestaan als we geen superdividend van Cogas (2013) en aandelenverkoop Vitens (2017) hadden gehad, samen goed voor een opbrengst van 6,3 miljoen euro.

Afname van reserves en toename van risico's (van 5 miljoen nu naar 6,4 miljoen euro volgend jaar) bepalen de weerstandsratio. Het zou daarom wenselijk zijn dat het college in beeld brengt hoe onze begroting er uit zag vóór het over de schutting gooien van het Sociaal Domein en daarna. Dan wordt het besef duidelijk dat we veel meer risico lopen (+ 25 miljoen euro) en dat onze besparingsinvloed op bijvoorbeeld organisaties, voorzieningen en subsidies minimaal zijn. Temeer daarop al ruim 1 miljoen euro (20%) is bezuinigd in de periode 2013-2019.

We hebben overigens bij navraag begrepen dat onder meer de opvolging van het dringende advies van de provincie en het gesprek met een delegatie van de gemeenteraad uiteindelijk heeft geleid tot een betere verstandhouding en communicatie. Dat het college bij het 'herverdeeffect algemene uitkering' van het zwartste scenario uitgaat, kan eveneens op instemming rekenen in Zwolle. Het kan dan immers alleen maar meevallen, want op Den Haag kunnen we niet rekenen. En rijk rekenen is helemaal niet aan de orde. Wij herinneren ons enkele raadsfracties die medio 2019, met de vorige begroting in zicht, zinspeelden op een verlaging van de ozb. Kom daar nog maar eens mee.

Zo is het woonplaatsbeginsel (voordeel $\pm$ 1 miljoen euro) voor de tweede keer in de wachtkamer gezet, het afschaffen van de opschalingskorting over de Tweede Kamerverkiezingen getild en de herverdelingsgelden omtrent het Sociaal Domein enkele malen uitgesteld. De bijdragen uit het Gemeentefonds zijn bevroren. Betekent dat met betrekking tot de septembercirculaire de voordelen minimaal zullen zijn. We willen het in deze Coronatijd niet nog somberder maken, maar het is wel de realiteit.

Trots op Twenterand

Niettemin zien we mooie dingen terug in deze begroting. In deze bizarre coronaperiode wandelen meer van onze inwoners. Het 'Wandelpadenplan' komt nu mooi uit. Dit plan moet zorgen voor meer veiligheid voor de wandelaars. Daarnaast wordt er meer gefietst. Moeten we toch maar eens gaan nadenken hoe we wandelen, fietsen, als een soort combinatieommetje nog aantrekkelijker kunnen maken. Daar waar andere gemeenten flink bezuinigen op de huishoudelijke ondersteuning en het voorliggend veld blijft het in onze gemeente op hetzelfde niveau als in voorgaande jaren. Dit is goed voor onze kwetsbare inwoners. Voordelig bijeffect is dat de tekorten in het Sociale Domein redelijk onder controle gehouden kunnen worden.

Maar er is meer om trots op te zijn. Zo heeft de gemeente Twenterand de [beste aanpak als het gaat om GHB gebruik](#). Dat er structureel middelen worden vrijgemaakt in de begroting om de drugsaanpak gestand te doen, vinden wij niet meer dan logisch. Ook omdat we nieuwe experimentele drugs zien opkomen, zoals 'miauw miauw'. Daar moeten we kort op blijven zitten, hoewel drugs geheel verbannen een utopie is, maar de ingezette harde lijn op het sluiten van drugspannen kan voor ons niet hard genoeg zijn.

Dat het Twenterandse [meldpunt eenzaamheid](#) en [aanpak eenzaamheid](#) door het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport onlangs als voorbeeld van lokale signaalfunctie genoemd wordt is bijzonder. Het ministerie schrijft: *"Meldpunt eenzaamheid biedt een luisterend oor, advies en ondersteuning. Ook helpen ze mensen op weg naar passende activiteiten of cursussen. Hier kunnen zowel mensen die zich eenzaam voelen, als mensen die eenzaamheid signaleren, terecht. Contact leggen kan telefonisch, via e-mail, aan het loket of bij mensen thuis."*

In het coalitieakkoord heeft het thema eenzaamheid speciale aandacht gekregen en terecht. Het is fijn dat dit zo vooruitstrevend is opgepakt. Ga er vooral mee door.

En we behoren tot [de koplopers van Nederland](#) als het gaat om [oud papier inzamelen](#). Ook met pmd-afvalinzameling doen wij het goed. Daarover meer in de volgende paragraaf.

Afval

Het inzamelen van restafval blijft de komende jaren eens per vier weken plaatsvinden. De service wordt verbeterd en dat voor een meerprijs op het door het college voorgestelde variabele tarief van € 0,90 per lediging (240 liter) en € 0,45 per lediging (140 liter). Wij hebben louter positieve reacties ontvangen van onze inwoners en daar zijn we blij mee.

Niettemin blijven wij het vreemd vinden een wijzigingsvoorstel in de raad te brengen, zonder dat we weten wat de consequenties zijn voor het vaste tarief en de afvalvoorziening. Ondanks dat wij ruim voor de raadsvergadering daar meerdere malen om hebben gevraagd. Geldt eveneens voor de consequenties

van de hogere belasting en verwerkingskosten die de gemeente op haar bordje krijgt. We hadden verwacht het in de begroting terug te vinden, maar dat is niet het geval. Het is wachten tot de voorgestelde tarieven in de decembervergadering.

Het in beeld brengen van eens per 5 of 6 weken inzamelen van restafval of een andere frequenties van inzamelen van pmd-afval, kregen we niet boven tafel. We wilden dit ook weten omdat we beseffen dat de frequentie van inzameling over een aantal jaren lager kan worden. Want niet alleen ons voorstel zal effect hebben, ook het veelal communiceren en de aanpak #terugwinnaars zal eveneens bijdragen aan bewustwording en daarmee minder afvalbakken aan de straat. Sinds de invoering van Diftar is gebleken dat onze inwoners hier positief mee bezig zijn. Niet alleen bij het inzamelen van oud papier, maar ook het inzamelen van pmd-afval is in onze gemeente met slechts 15% vele malen minder vervuild dan in veel andere (stedelijke) gemeenten waar soms meer dan 75% is vervuild. Bovendien is het zo dat Twenterand via een andere overslaglocatie afvoert dan de andere Twentse gemeenten.

Niettemin is afval voor ons niet alleen een kwestie van geld. Service naar onze inwoners telt voor ons even zwaar mee. Inwoners zijn bereid daartoe iets meer voor te betalen, zo blijkt. Het is zaak de juiste balans in dit alles te vinden.

BOA / Handhaving

Er is dankzij een raadsmeerderheid geld vrijgemaakt om de BOA capaciteit uit te breiden van één naar drie. Daarnaast is fulltime extra juridische ondersteuning mogelijk gemaakt. Controle en handhavingstaken konden niet goed worden uitgevoerd, zo liet de burgemeester destijds meerdere malen weten in de gemeenteraad. Zo kwam er boter bij de vis. Aanvankelijk wilde het college direct vier BOA's (+ 3). Maar wij vonden dat te snel gaan. Eerst wilden we zien wat de BOA's precies doen én een evaluatie. Nu is de vierde BOA al verwerkt in de begroting vanaf 2022, maar of dat zo blijft? Zover zijn wij nog niet.

Naar aanleiding van een door ons gehouden enquête kwam naar voren dat onze inwoners veel meer handhaving willen zien op overlast door hondenpoep (met afstand ergernis #1), aanpak zwerfvuil en asociaal parkeren. Toen wij de burgemeester 1 jaar geleden om een reactie vroegen hoe met de resultaten van de enquête om te gaan, was de reactie terughoudend. Er bleek vooral ingezet te zijn op en rondom evenementen. Er zou geen aanstalten gemaakt worden om hier iets aan te veranderen. Vanwege corona zijn er geen evenementen meer.

Het is evident dat wij meer controle en vooral handhaving, en boetes bij overtredingen, willen op de drie grootste ergernissen van onze inwoners. Wij zijn immers volksvertegenwoordigers. Om te beginnen met ergernis #1, want we hebben niet voor niets de Apv aangepast. En lezende de brief van de burgemeester weten de BOA's exact op welk moment van dag hondenpoep niet wordt opgeruimd ('s ochtends van 5.00-8.00 uur). En na de onlangs gehouden burgerpeiling over honden laat de hotspots-kaart perfect zien waar de problemen het grootst zijn in Twenterand. Effectieve informatie. Dit alles wetende is de vraag: Waar wacht u nog op? Het kan niet zo zijn dat er meer BOA's zijn aangenomen en er merkbaar en zichtbaar op deze controle- en handhavingsonderdelen nagenoeg niets is veranderd.

Jeugd

In het coalitieakkoord 'Kernachtig & veranderend Twenterand' van GBT en ChristenUnie hebben we een hele pagina gewijd aan onze jeugd. Onderwerpen waarmee we aan de slag willen:

- jongerenraad als adviesorgaan
- jongereninlopen zijn een middel en geen doel op zich én
- meer en gezamenlijk outreachend werken met de jongerenwerkorganisaties in onze gemeente.

Om met de laatste twee te beginnen lezen we dat het tot nu toe goed gaat. Ondanks dat deze coronatijd een extra hobbel is. De coalitiepartners schatten destijds in dat er eerst gewerkt moet worden aan (het broze) vertrouwen, rust en continuïteit om de samenwerking met de organisatie(s) die het outreachend jongerenwerk uitvoeren. Dat is niet voor niets zo gesteld, want de achtergrond en werkstijlen zijn totaal verschillend. Vallen en opstaan in de samenwerking is dan logisch. Tot nu toe blijkt dit gelukkig niet aan

de orde. En als er eens gevallen wordt vertrouwen wij het college erop dit proces zodanig te begeleiden dat men weer opstaat en verder gaat. In het belang van onze jongeren.

Coalitieakkoord GBT/CU: “De jongerenraad zien wij als een belangrijk adviesorgaan voor het college. We willen hen faciliteren in hun rol.” En dat is nodig. In de verhalen over participatie valt op dat de jeugd vaak ontbreekt. De leeftijdsgroep lijkt lastig te bereiken. Om een goed gevoel te houden bij de samenleving in de volle breedte, moet je niet alleen óver jeugd praten, maar ook mét de jeugd. De bekende vorm van jongerenparticipatie - de jongerenraad - wordt door de jeugd gezien als een verouderd instrument. De doelgroep vindt het niet meer aantrekkelijk, zo blijkt uit onderzoek¹. Diverse betrokken organisaties gooien het daarom over een andere boeg en komen met nieuwe vormen van jongerenparticipatie die positief worden ontvangen. In veel van deze participatievormen wordt gewerkt met diverse thema's, zodat de jeugd kan deelnemen per thema c.q. onderwerp dat zij zelf interessant vindt. Vaste deelname wordt project deelname. Hierdoor is de flexibiliteit, waar de jeugd behoefte aan heeft, beter gewaarborgd. Wij zullen hierover met een voorstel komen.

Minimabeleid

Onze gemeente kent een zeer ruimhartig minimabeleid. Vorig jaar hebben we in de begroting structureel nog een (oplopend) bedrag opgenomen voor minima. Dit geeft al aan hoe belangrijk dit beleid gevonden wordt. Tot dan toe was het namelijk op incidentele basis, totdat de reserve leeg was en dan werd er weer uit andere potjes bij elkaar geschrapt.

Maar eens in de 4-5 jaar, en dat is niets nieuws, is het goed beleid tegen het licht te houden. Ook het minimabeleid, want pampieren zitten we niet op te wachten. Maatregelen moeten wel het benodigde effect hebben. Kennelijk heeft het college een beeld bij de opgevoerde stelpost. Wij kunnen ons er iets bij voorstellen, als we kijken naar wat er in de afgelopen jaren aan nieuwe regelingen met budget vanuit de rijksoverheid gekomen is. Zoals achterstandenbeleid en schuldenaanpak. Hoe verhoudt zich dit tot elkaar? Zitten er dubbelingen in? Is één en ander effectief en wordt ermee bereikt wat bedoeld was? Wij vragen ons af of onze toezichhouder akkoord gaat met alleen een stelpost. Een betere onderbouwing zou naar onze mening wenselijk zijn.

Sport

Wij onderschrijven het streven van het college, waarin sport een belangrijke maatschappelijke rol en betrokkenheid heeft. Om de rol van sportverenigingen te vergroten en versterken en samenwerking bevorderen. In dat kader is het mooi dat al twee kunstgras voetbalvelden zijn vervangen en dat er in 2021 nog twee kunstgras voetbalvelden worden vervangen. De special Olympics zijn in 2022 aan Twente toegekend, in dat kader krijgt Twenterand de organisatie en uitvoering van korfbal toegewezen. Zo komt onze gemeente in de picture.

Sport blijft een belangrijk instrument om andere beleidsdoeleinden te realiseren op het gebied van welzijn, onderwijs, vitaliteit, leefbaarheid, integratie, sociale veerkracht en gezondheid & zorg. Wij hopen dat het college juist nu vasthoudt aan de lange termijnvisie om koers te houden op het gebied van sport en beweging. Sport kan Twenterand sterker maken. Sport zorgt voor verbinding.

¹ 'Adviesrapport Belang van Jongeren' uitgebracht door Saxion Stadslab © 2019

Veiligheid

Dat het college nu prioriteit geeft aan de veiligheid van wandelaars in Twenterand stemt ons zeer tevreden. Wel zouden we graag zien dat het college het bevorderen van verkeersveiligheid en een soepele afwikkeling van alle verkeer in 2021 vorm en inhoud blijft geven. Dat de voorzieningen voor bewegingen per auto, bus, trein en fiets op niveau blijven. Goed is dat nu al op verschillende plekken in onze gemeente de scheiding tussen het langzame fiets- en wandelverkeer en het snelle autoverkeer wordt gerealiseerd. Op oversteekplaatsen en rotondes zijn fietsers voor automobilisten beter zichtbaar. De uitvoering van de motie 'Wandelpadenplan' van juli 2019 draagt bij aan de veiligheid van wandelaars. Op vijf plekken in onze gemeente worden nieuwe wandelpaden aangelegd. Twee locaties zijn nog in onderzoek. Door de aanleg van deze nieuwe wandelpaden zijn wandelaars minder kwetsbaar.

Kernbudgetten

"Wij willen de inwoners uitdagen om meer te participeren in het gemeentelijke domein dan nu het geval is. Dat geldt voor inwoners, ondernemers en iedereen die op andere manieren verbonden is met de Twenterandse samenleving. Iedereen kan en mag, maar moet ook durven meedoen en meedenken. Samen gaan we immers voor Twenterand en al haar kernen. Daarom bereidt deze coalitie ook kernbudgetten voor. Kernbudgetten zijn bestemd om in te zetten voor de leefbaarheid in de kernen."

De pilot-jaren van de kernbudgetten zijn bijna voorbij. Uit de gegevens is gebleken dat regelmatig gebruik wordt gemaakt van kernbudgetten en daarmee in de behoefte voorziet. Uit dezelfde gegevens is op te maken dat over de twee pilot-jaren jaarlijks ruim € 50.000 aangevraagd wordt. Dat het college structureel € 50.000 vrijmaakt in de begroting vinden wij daarom realistisch. Te meer enkele aanvragen via andere stimuleringsregelingen kunnen worden gehonoreerd. Naast het Cultureel Platform Twenterand, Innovatiefonds is er nog de Reserve Speelruimteplan, gevormd naar aanleiding van een motie van GBT in de vorige raadsperiode. In de beschouwingen van de laatste Kadernota schreven we dat het beter is deze reserve op te heffen en het bedrag ad € 60.000 over te hevelen naar de kernbudgetten, omdat de speelruimteplan-regeling te ingewikkeld bleek voor inwoners. Het bewijs is nu geleverd dat we dit soort regelingen simpel moeten houden, want in de kernbudget-aanvragen zitten diverse speelruimteplaatsen. Linksom of rechtsom is het toch terecht gekomen waar het hoort.

6

Soweco / Sociale werkvoorziening

De ontwikkelingen bij Soweco blijven de nodige aandacht vragen. Gezien de antwoorden die wij onlangs op onze vragen hebben mogen ontvangen is daar ook alle reden toe. In deze begroting staat Soweco niet voor niets in het lijstje van de risicobeheersing. Het lijkt erop dat Soweco pas na het opzeggen van de Gemeenschappelijke Regeling is na gaan denken over een Nieuwe Uitvoeringsorganisatie [NUO].

Gezien de resultaten welke tot nu toe geboekt zijn en het tijdspad tot 1 januari 2021, vragen wij ons af of de NUO dan wel voldoende in de stijgers staat. Naar aanleiding van de contourennotitie is er "een houtskoolschets" gemaakt, om verdieping aan te brengen door specifieke thema's te benoemen. Wij hebben al eerder aangegeven dat wij de NUO - of welke naam dit dan ook zal krijgen - als zelfstandig bedrijf zien en dat de gemeente een soort inkooprelatie aan gaat en niet financieel gebonden is aan de NUO. Zie hiervoor onze motie van 30 juni jl. Geeft de contouren van de houtskoolschets ook een dergelijke organisatie weer? Hoe de gemeenten Almelo, Tubbergen en Wierden hier tegen aan kijken weten we nog steeds niet.

Wat we wel weten is dat ruim 100 mensen van de gemeente Twenterand werken met volle tevredenheid bij Stichting Larcom. Larcom heeft veel ervaring met de uitvoering van de Wsw, de P-wet en het aangaan van een inkooprelatie met onder meer gemeenten. Larcom voert momenteel voor 15 andere gemeenten (en zeer waarschijnlijk volgend jaar ook voor Rijssen-Holtten) uitvoeringsdiensten uit. Het bedrijf heeft kennelijk goed inzicht in de kosten en daardoor zijn er wellicht minder risico's. Als de NUO anders uitpakt

dan verwacht, is het overwegen waard de uitvoering door Larcom te laten doen, omdat hier al sprake is van een goede samenwerking en vertrouwensband.

Multifunctionele voorzieningen Het Punt en De Klaampe

Het voorstel van het college om Het Punt en Kulturhus De Klaampe structureel een bijdrage te verlenen zal onze steun krijgen. De oorzaak van het structureel financieel tekort bij Het Punt komt op conto van de gemeente, omdat de gepresenteerde aannames in 2013 incompleet waren. Deze coalitie heeft vanaf aanvang duidelijk gemaakt niet alleen “kernachtig & veranderend” te willen zijn, maar ook daadkrachtig. We willen een eind maken aan slepende en zeurende dossiers, soms van al meer dan 10 jaar. De financiële situatie met betrekking tot Het Punt en De Klaampe is daar één van.

Maar met alleen deze structurele bijdrage zijn we er niet. De accountant van beide stichtingen en de accountant van de gemeente geven onverbloemd aan dat er meer gedaan moet worden. Voor wat betreft Het Punt staan de seinen al langer op rood. Er volgde niet voor niets een accountantsverklaring met beperking op juist dat onderdeel. De liquide middelen van Het Punt zijn vrijwel nihil, elke maand is het spannend of betalingen voldaan kunnen worden en elke tegenvaller zal ten koste gaan van de structurele bijdrage. Met als gevolg dat Het Punt binnen de kortste keren weer in de problemen. Zo kan, en daar hoeft je geen boekhouder voor te zijn, de beoogde structurele bijdrage van € 100.000 aflopend naar € 60.000 nooit gestalte krijgen. Zo blijft dit dossier slepend en daar willen wij nu juist vanaf. Hierbij beseffen we ons maar al te goed dat als we blijven doen wat we deden, krijgen we wat we kregen.

Tot slot

De Begroting 2021 van de gemeente Twenterand is sluitend en dat is gezien de penibele situatie waarin honderden gemeenten verkeren al heel wat. In juli was er nog een positief saldo van 2 ton, niet veel later een tekort van 1,4 miljoen. Zo grillig kan het zijn. Knap hoe het college dit gat heeft weten te dichten in zo'n korte tijd, waarbij de voorzieningen in stand worden gehouden en de ozb in tegenstelling tot vele andere gemeenten niet extra wordt verhoogd.

Het tekort in 2022 lijkt voornamelijk te overzien, maar eigenlijk is verder kijken dan volgend jaar tijdverspilling. Want feit blijft dat we nog nooit zo afhankelijk zijn geweest van Den Haag en daar worden de problemen steeds vooruit geschoven. De laatste berichten zijn dat de decembercirculaire wat meer duidelijkheid zal bieden. We gaan het zien.

Fractie GemeenteBelangen Twenterand

Vriezenveen, 17 oktober 2020